

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tieliikennelakia. Tieliikennelaissa määriteltäisiin ne tilanteet ja edellytykset, joiden vallitessa poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettaja voisi poiketa

liikennesäännöistä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja sen arviointi

Poliisiajoneuvon vetämällä saattueella tarkoitetaan saattuetta, jossa etumaisena ajavan poliisiajoneuvon jäljessä on yksi tai useampi muu ajoneuvo. Yleensä viimeisenä ajoneuvona tulee vielä poliisiajoneuvo varsinkin tärkeimpiin valtiovierailuihin liittyvissä saattueissa. Poliisiajoneuvo voi olla poliisiauto tai poliisimoottoripyörä. Tarkemmasta saattueajon liittyvästä ohjeistuksesta huolehtii poliisi.

Saattueajotilanne voi syntyä esimerkiksi, kun ulkoministeriö pyytää poliisilta virkapua valtiovierailujen aikana. Tällöin poliisin tehtävänä on turvata vieraiden siirtymiset eri kohteiden välillä. Saattueajossa syntyy tilanteita, joissa joudutaan toimimaan liikennesääntöjen vastaisesti. Poliiseilla on tähän lakiin perustuva oikeus, mutta saattueajossa voi poliisien lisäksi olla myös siviilikuljettajia, joille tällaisia erioikeuksia ei ole laissa annettu. Myöskään poliisilain (493/1995) säännökset poliisia avustavien henkilöiden valtuuksista eivät tule kyseeseen. Tällä hetkellä siviilikuljettajien oikeudellinen asema on epäselvä, jos tehtävän suorittaminen edellyttää liikennesäännöistä poikkeamista.

Ainoa saattueajon viittaava säännös on tieliikennelain (267/1981) 6 §:n 2 momentis-

sa. Säännöksen mukaan tienkäyttäjä ei saa keskeyttää tai muuten estää sotilasosaston, saattueen, valvotun lapsiryhmän tai muun järjestäytyneen kulkueen etenemistä. Lainkohta asettaa velvollisuuksia vain muille tienkäyttäjille, mutta ei oikeuta poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvia kuljettajia toimimaan liikennesääntöjen vastaisesti.

Yleisen liikenneturvallisuuden kannalta muiden tienkäyttäjien on tärkeää tietää, mitä oikeuksia poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvien ajoneuvojen kuljettajilla on. Tämän vuoksi ei voida toimia pelkästään poliisin yksittäistapauksissa kuljettajille antamien ohjeiden nojalla.

Siviilikuljettajien lainvastaisen menettelyn oikeutusta ei voida perustaa rikosoikeudelliseen pakkotilakonstruktion tai tavanomaiseen oikeuteen. Nämä oikeuttamisperusteet ovat rajoiltaan epämääräisiä ja siten ennustettavuudeltaan huonoja. Pakkotilasäännöstö voi lisäksi tulla kyseeseen vain ääritilanteissa. Tieliikenteessä erioikeudet eivät myöskään voi perustua tavanomaiseen oikeuteen, koska kansalaisten tulee tietää tienkäyttäjien asemaan vaikuttavat liikennesäännöt ja velvoitteet. Siviilikuljettajien erioikeudet poiketa liikennesäännöistä tulisi määritellä lain tasolla.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Esityksen tavoitteena on, että saattueessa olevien siviilikuljettajien oikeudellinen asema tulee tyydyttävästi ratkaistuksi. Siviilikuljettajien tulee voida toimia laillisesti silloinkin, kun liikennesäännöistä joudutaan tehtävään vuoksi poikkeamaan. Tavoitteen saavuttamiseksi ehdotetaan, että tieliikenne-laissa määriteltäisiin ne tilanteet, joissa poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettaja voi poiketa liikennesäännöistä.

Tieliikennelain 6 §:ssä annettaisiin säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetäjälle saattueelle oikeus esteettömään kulkuun liikenteen ohjauslaitteilla annetuista ohjeista riippumatta. Äänimerkkejä annettaisiin lähinnä jouduttaessa ajamaan päin punaista valoa. 6 §:n 2 momenttiin lisättäisiin, että tienkäyttäjä ei saa keskeyttää tai estää muiden ohella myöskään poliisiajoneuvon vetäjän saattueen etenemistä.

Lain 25 §:ssä poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajalle annettaisiin oikeus ylittää suurin sallittu nopeus, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

Lain 48 §:n 1 momentissa annettaisiin säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetäjään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajalle mahdollisuus kiireellisessä tehtävässä tarpeellista varovaisuutta noudattaen poiketa niistä liikennesäännöistä, jotka eivät erityisesti koske saattuetta. Saattueen on kuitenkin annettava esteetön kulku junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle. 48 §:n 2 momentissa ehdotetaan, että erityistä varovaisuutta noudattaen säädettyjä valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetäjään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettaja voisi silloin, kun tehtävä välttämättä sitä

edellyttää, kulkea myös sellaisella tiellä, tien osalla tai alueella, jolla ajaminen muutoin on kielletty.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on täsmentää voimassa olevia liikennesäännöksiä siten, että saattueajossa toimivat siviilikuljettajat saavat tarvittavat oikeudet poiketa liikennesäännöistä. Esityksellä ei ole muita vaikutuksia.

4. Asian valmistelu ja lausunnot

Lakiehdotus on valmisteltu yhteistyössä sisäministeriön kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunto sisäasiainministeriön poliisiosastolta, ulkoasiainministeriön protokollaosastolta, oikeusministeriöltä ja Liikenneturvalta. Lausunnonantajat suhtautuivat lakiehdotukseen myönteisesti.

5. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esitykseen liittyy myös vireillä oleva tieliikenneasetuksen (182/1982) muutosesitys. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi voimassa olevia liikennesäännöksiä saman tavoitteen saavuttamiseksi kuin mikä lakiehdotuksella on.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan päivänä kuuta 2000.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 6 §, 25 §:n 3 momentti sekä 48 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 25 §:n 3 momentti ja 48 §:n 2 momentti laissa 449/1989, seuraavasti:

6 §

Esteetön kulku hälytysajoneuvolle ja kulkueelle

Säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavalle hälytysajoneuvolle sekä sanottuja merkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämälle saattueelle on liikenteen ohjauslaitteilla annetuista ohjeista riippumatta annettava esteetön kulku. Tällöin on tarvittaessa väistyttävä syrjään ja pysähdyttävä.

Tienkäyttäjä ei saa keskeyttää tai muuten estää sotilasosaston, poliisiajoneuvon vetämän saattueen, saattueen, valvotun lapsiryhmän tai muun järjestäytyneen kulkueen etenemistä. Tämä ei kuitenkaan koske säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan hälytysajoneuvon kuljettajaa.

25 §

Nopeusrajoitukset

Hälytysajoneuvon, liikenteen valvontaan

taikka poliisin, rajavartiolaitoksen tai tullin virkatehtävään käytettävän ajoneuvon kuljettaja sekä poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettaja saa ylittää tässä pykälässä tarkoitetun suurimman sallitun nopeuden, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

48 §

Poikkeussäännökset

Hälytysajoneuvon kuljettaja saa kiireellisessä tehtävässä tarpeellista varovaisuutta noudattaen ja säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antaen poiketa niistä liikennesäännöistä, jotka eivät erityisesti koske häntä. Hänen on kuitenkin annettava esteetön kulku junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle. Sama koskee säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajaa.

Säädettyjä valomerkkejä antavaa hälytysajoneuvoa ja poliisin, rajavartiolaitoksen taikka tullin virkatehtävässä olevaa ajoneu-

voa saa, milloin tehtävä välttämättä sitä edellyttää, erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa sellaisella tiellä, tien osalla tai alueella, jolla ajaminen muutoin on kielletty. Sama koskee säädettyjä valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen

kuuluvan ajoneuvon kuljettajaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2000.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri Olli-Pekka Heinonen

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 6 §, 25 §:n 3 momentti sekä 48 §:n 1 ja 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 25 §:n 3 momentti ja 48 §:n 2 momentti laissa 449/1989, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Esteetön kulku hälytysajoneuvolle ja kulkueelle

Esteetön kulku hälytysajoneuvolle ja kulkueelle

Hälytysajoneuvolle, joka antaa säädettyjä ääni- ja valomerkkejä, on liikenteen ohjauslaitteilla annetuista ohjeista riippumatta annettava esteetön kulku. Tällöin on tarvittaessa väistytävä syrjään ja pysähdyttävä.

Säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavalle hälytysajoneuvolle sekä sanottuja merkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämälle saattueelle on liikenteen ohjauslaitteilla annetuista ohjeista riippumatta annettava esteetön kulku. Tällöin on tarvittaessa väistytävä syrjään ja pysähdyttävä.

Tienkäyttäjä ei saa keskeyttää tai muuten estää sotilasosaston, saattueen, valvotun lapsiryhmän tai muun järjestäytyneen kulkueen etenemistä. Tämä ei kuitenkaan koske säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan hälytysajoneuvon kuljettajaa.

Tienkäyttäjä ei saa keskeyttää tai muuten estää sotilasosaston, *poliisiajoneuvon vetämän saattueen*, saattueen, valvotun lapsiryhmän tai muun järjestäytyneen kulkueen etenemistä. Tämä ei kuitenkaan koske säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan hälytysajoneuvon kuljettajaa.

25 §

Nopeusrajoitukset

Hälytysajoneuvon sekä liikenteen valvontaan taikka poliisin, rajavartiolaitoksen tai tullin virkatehtävään käytettävän ajoneuvon kuljettaja saa ylittää tässä pykälässä tarkoitettua suurimman sallitun nopeuden, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

Hälytysajoneuvon, liikenteen valvontaan taikka poliisin, rajavartiolaitoksen tai tullin virkatehtävään käytettävän ajoneuvon kuljettaja sekä *poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettaja* saa ylittää tässä pykälässä tarkoitettua suurimman sallitun nopeuden, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

48 §

48 §

Poikkeussäännökset

Poikkeussäännökset

Hälytysajoneuvon kuljettaja saa kiireelli-

Hälytysajoneuvon kuljettaja saa kiireelli-

Voimassa oleva laki

sessä tehtävässä tarpeellista varovaisuutta noudattaen ja erityisiä ääni- ja valomerkkejä antaen poiketa niistä liikennesäännöistä, jotka eivät erityisesti koske häntä. Hänen on kuitenkin annettava esteetön kulku junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle.

Erityisiä valomerkkejä antavaa hälytysajoneuvoa ja poliisin, rajavartiolaitoksen taikka tullin virkatehtävässä olevaa ajoneuvoa saa, milloin tehtävä välttämättä sitä edellyttää, erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa sellaisella tiellä, tien osalla tai alueella, jolla ajaminen muutoin on kielletty.

Ehdotus

sessä tehtävässä tarpeellista varovaisuutta noudattaen ja *säädettyjä* ääni- ja valomerkkejä antaen poiketa niistä liikennesäännöistä, jotka eivät erityisesti koske häntä. Hänen on kuitenkin annettava esteetön kulku junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle. *Sama koskee säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajaa.*

Säädettyjä valomerkkejä antavaa hälytysajoneuvoa ja poliisin, rajavartiolaitoksen taikka tullin virkatehtävässä olevaa ajoneuvoa saa, milloin tehtävä välttämättä sitä edellyttää, erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa sellaisella tiellä, tien osalla tai alueella, jolla ajaminen muutoin on kielletty. Sama koskee säädettyjä valomerkkejä antavan poliisiajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajaa.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2000.*
